

The Impact of Bad News on Conservatism Motivation in Accounting

Saeid Emami Dehcheshmeh^{ID*}

Vali Khodadadi^{ID**}

Saeid Nasiri^{ID***}

Mehdi Basirat^{ID****}

Abstract

Objective: In the last two decades, numerous studies have influenced conservatism and examined various changes. Findings show that financial reporting has been conservative in many markets (Hassan, 2021). These studies have focused less on conservative motives. There is no consensus on whether conservatism improves corporate status and managerial performance (Bertmo et al., 2017). Nevertheless, this issue in the Iranian capital is still challenging and has received less empirical attention. There is no theoretical consensus on answering the question of whether conservatism improves corporate status and managerial performance. (Bertmo et al, 2017). However, this is still a challenge in the Iranian capital market and has received less empirical attention. Conservative motives are naturally caused by factors that the study of these factors and their impact on these motivations can reasonably answer the critical question of what motivates managers to use conservative methods and what factors have led managers to have these motivations. An issue hidden in this vast conservative literature and bad news that deserves serious discussion is the future and behavior of the company following this news, which results from predictions and estimates based on current and past information. Undoubtedly, managers will be among the first to react to this information and the predictions formed based on it and will change their motivations to continue working in the management position accordingly. Accounting conservatism motives or conservative tendencies indicate the level of subjectivity in identifying the interests that managers or accountants pursue that approach. On the other hand, it was stated that managers have different motives and, accordingly, show conservative behaviors. These motives are possible. This study examines the three contractual, tax and political motivations of managers from conservative methods. Contractual motive refers to contracts between the company and its stakeholders; Conservative tax incentive indicates the level of delays in revenue recognition due to tax deferrals and states the legal motive for exercising conservatism because it does not face judicial consequences. One of the important factors that can lead to different motivations of managers to operate in companies is the situation and news of the company, which, based on past and present information, can predict the future to some extent and make decisions based on it. (Hosseinafshari et al, 2021). These adverse indicators can reduce the value of assets. Because managers have different motivations for using conservative methods, the importance of this issue has increased and perhaps the

Journal of Accounting Knowledge, Vol. 14, No. 3, pp. 39-57

* Ph.D. Candidate in Accounting, Ahvaz Branch, Islamic Azad University, Ahvaz, Iran. **Email:** saeed.4690.se@gmail.com

** **Corresponding Author**, Associate Professor of Accounting, Faculty of Economics and Social Sciences, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran. **Email:** vkhodadadi@scu.ac.ir

*** Assistant Professor of Accounting, Ahvaz Branch, Islamic Azad University, Ahvaz, Iran. **Email:** saeed-nasiri@iauahvaz.ac.ir

**** Assistant Professor of Economics, Ahvaz Branch, Islamic Azad University, Ahvaz, Iran. **Email:** mehdi.basirat@yahoo.com

Submitted: 4 September 2022 **Revised:** 12 December 2022 **Accepted:** 25 December 2022 **Published:** 9 September 2023

Publisher: Faculty of Management & Economics, Shahid Bahonar University of Kerman.

DOI: 10.22103/jak.2022.20180.3767

©The Author(s).

Abstract

answer to the question of how bad news affects conservative motives. Be able to fill the gap between application and research.

Method: In this research, both library and correlation methods are used mixedly. The statistical population of this research is all companies listed on the Tehran Stock Exchange from 2011 to 2021. After applying the restrictions, 163 listed companies were selected as a sample. To test the research hypotheses, multiple regression analyses have been used. Based on the theoretical foundation, these hypotheses were developed and tested:

H1: Bad news increases the conservative contractual incentive by reducing debt.

H2: Bad news increases conservative tax incentives by lowering tax rates.

H3: Bad news increases the political motivation of conservatism by reducing the size of assets.

Results: The findings show that bad news does not significantly affect conservative contractual motivation. Findings from this test suggest that companies may pay less attention to good and bad news to finance themselves, build capital structure, and make decisions based on other policies. In this situation, political and cultural relations in the Iranian environment should not be overlooked when preparing financial resources. Based on these findings, it can be said that the first hypothesis of the research cannot be confirmed. Bad news at the 10% error level also has a significant positive effect on conservative tax incentives. The findings show that in the face of bad news, companies have been tax-motivated in conservative ways and, as a result, have identified costs more and more quickly and reduced tax rates compared to the previous year. In other words, the findings show that companies pursue their tax goals and incentives using conservative methods. Based on these findings, it can be said that the second hypothesis of the research cannot be rejected. The results of testing the third hypothesis indicate that bad news has caused companies to appear politically smaller to be safe from policymakers in poor financial conditions and to pay less costs to the government, including taxes. In other words, in the face of bad news about the company's financial and operating environment, companies try to show less of their assets through conservative methods and maintain their financial reserves for a negative outlook in the future.

Conclusion: The results showed that bad news companies did not affect the contractual motivation of companies, and companies did not significantly adjust their debt structure because of this and in these circumstances. To interpret these findings, we can point to the power of Iranian companies in debt financing. In times of financial crisis, financial constraints and bad news, they can establish relations with financing institutions through numerous political, cultural and social relations. Borrow this way. However, the findings in the second hypothesis show that bad news affects the company's tax incentive and increases it, and these findings are in line with the literature. In the face of bad news, companies showed less of their assets to be safe from politicians. Because of the ambiguity due to bad news forecasts, the company is likely to be financially constrained in the future, and companies should look for tricks to maintain financial resources for future consumption and thus maintain continuity. Based on these findings, it can be suggested that companies and their stakeholders review the company's news and information before making a decision and, based on this, predict the company's perspective and, by incorporating these forecasts, establish the next steps.

Keywords: *Bad News, Conservative Contract Motivation, Conservative Tax Motivation, and Conservative Political Motivation.*

Paper Type: *Research Paper.*

Citation: Emami Dehsheshmeh, S., Khodadadi, V., Nasiri, S., & Basirat, M. (2023). The impact of bad news on conservatism motivation in accounting. *Journal of Accounting Knowledge*, 14(3), 39-57 [In Persian].

بررسی تأثیر اخبار بد بر انگیزه‌های محافظه‌کاری در حسابداری

سعید امامی ده‌چشمه ^{ID}*

ولی خدادادی ^{ID}**

سعید نصیری ^{ID}***

مهدي بصيرت ^{ID}****

چکیده

هدف: محافظه‌کاری بیانگر اقدامات مهم هنگام مواجه شدن با ابهامات است. در شرایط وجود اخبار بد، این ابهام در خصوص آینده شرکت بیشتر شده و شرکت‌ها با انگیزه‌های مختلف، بیشتر از روش‌های محافظه‌کارانه استفاده می‌کنند. در این پژوهش سعی می‌شود تأثیر اخبار بد بر انگیزه‌های محافظه‌کاری (انگیزه قراردادی، انگیزه مالیاتی و انگیزه سیاسی) بررسی شود.

روش: برای نیل به هدف پژوهش، از اطلاعات مالی نمونه ۱۶۳ شرکت پذیرفته در بورس اوراق بهادار تهران بر اساس روش غربالگری سیستماتیک و روش رگرسیون چندمتغیره استفاده شد. دوره زمانی این پژوهش ۱۳۸۹ تا ۱۳۹۹ است.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد اخبار بد تأثیر معناداری بر انگیزه قراردادی محافظه‌کاری ندارد در حالی که اخبار بد تأثیر مثبت و معناداری بر انگیزه مالیاتی محافظه‌کاری (انگیزه کاهش مالیات) دارد. همچنین، یافته‌ها بیانگر اثر افزایشی اخبار بد بر انگیزه سیاسی شرکت‌ها است.

نتیجه‌گیری: شواهد حاکی از آن است که در ایران انگیزه مالیاتی و انگیزه سیاسی در هنگام مواجه با اخبار بد دلایل غالب برای افزایش محافظه‌کاری در حسابداری هستند. به این صورت که در شرایط وجود اخبار بد، شرکت‌ها مالیات ابرازی خود را نسبت به سال قبل کاهش داده‌اند؛ همچنین، وجود اخبار بد، باعث شده شرکت‌ها از لحاظ سیاسی خود را کوچک‌تر نشان داده تا در شرایط بد مالی از دید سیاست‌گذاران در امان بمانند و هزینه‌های کمتری از جمله مالیات به دولت پردازند.

واژه‌های کلیدی: اخبار بد، انگیزه قراردادی محافظه‌کاری، انگیزه مالیاتی محافظه‌کاری، انگیزه سیاسی محافظه‌کاری.

نوع مقاله: پژوهشی.

استناد: امامی ده‌چشمه، سعید؛ خدادادی، ولی؛ نصیری، سعید و بصیرت، مهدی (۱۴۰۲). بررسی تأثیر اخبار بد بر انگیزه‌های محافظه‌کاری در حسابداری. *مجله دانش حسابداری*، ۱۴(۳)، ۳۹-۵۷.

مجله دانش حسابداری، دوره چهاردهم، ش ۳، صص. ۳۹-۵۷

* دانشجوی دکتری گروه حسابداری، واحد اهواز، دانشگاه آزاد اسلامی، اهواز، ایران. **رایانامه:** saeed.4690.se@gmail.com

** نویسنده مسئول، دانشیار گروه حسابداری، دانشکده اقتصاد و علوم اجتماعی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران. **رایانامه:** vkhodadadi@scu.ac.ir

*** استادیار گروه حسابداری، واحد اهواز، دانشگاه آزاد اسلامی، اهواز، ایران. **رایانامه:** saeed-nasiri@iauhvaz.ac.ir

**** استادیار گروه اقتصاد، واحد اهواز، دانشگاه آزاد اسلامی، اهواز، ایران. **رایانامه:** mehdi.basirat@yahoo.com

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۶/۱۳ تاریخ بازنگری: ۱۴۰۱/۹/۲۱ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۱۰/۴ تاریخ انتشار برخط: ۱۴۰۲/۶/۱۸

ناشر: دانشکده مدیریت و اقتصاد، دانشگاه شهید باهنر کرمان.

DOI: 10.22103/jak.2022.20180.3767

©The Author(s).

مقدمه

یکی از ابزارهای مهم برای نشان دادن شرایط اقتصادی واحدهای تجاری، سیستم حسابداری است. همچنین، یکی از موضوعات اساسی در حسابداری، مربوط به روش‌هایی است که با استفاده از آن‌ها ارزش‌های اقتصادی را ترسیم می‌کند. از طرف دیگر، یکی از اهداف مهم سیستم حسابداری، تهیه اطلاعات مالی و بعضاً غیرمالی برای تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران و اعتباردهندگان است. به عبارت دیگر، یکی از وظایف مهم حسابداران، فراهم کردن اطلاعات مالی مورد نیاز سرمایه‌گذاران، اعطاکنندگان وام و اعتبار، مراجع قانونی، کارکنان و سایر اشخاص ذینفع به واحدهای اقتصادی از طریق ارائه گزارش‌های مالی است. در این صورت، تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران معمولاً بر اساس اطلاعاتی درباره محیط رقابتی شرکت، چشم‌انداز آتی و اطلاعات صورت‌های مالی آن شرکت بویژه اطلاعات سود انجام می‌گیرد. گزارش سودهای به‌دست آمده با در نظر گرفتن اخبار بد نسبت به اخبار خوب، به‌عنوان رویکردی محافظه‌کارانه شناخته می‌شود (جانگ و همکاران^۱، ۲۰۱۷ و توانگر و کیوانفر^۲، ۱۳۹۸).

محافظه‌کاری یکی از مهم‌ترین میثاق‌های حسابداری است، چراکه اقدامی برای محدود کردن میزان ریسک صورت‌های مالی محسوب می‌شود (لین و همکاران^۳، ۲۰۱۴). ممکن است محافظه‌کاری با جایگزینی گسترده اطلاعات نامتقارن بین مدیران و ذینفعان، بر استراتژی پیش‌بینی سود تأثیرگذار باشد. به عبارتی محافظه‌کاری با تسریع در افشای اخبار بد مربوط به سود، محدوده اطلاعات نامتقارن را کاهش می‌دهد و به تبع آن، ریسک اطلاعاتی برای سرمایه‌گذاران کاهش می‌دهد (ژانگ^۴، ۲۰۰۸). در دو دهه اخیر، پژوهش‌های زیادی عوامل مؤثر بر محافظه‌کاری و همچنین، تأثیر محافظه‌کاری بر متغیرهای مختلف بررسی شده است. یافته‌ها نشان می‌دهد که گزارشگری مالی در بسیاری از بازارها محافظه‌کارانه رفتار کرده است (باسو^۵، ۱۹۹۷؛ کوتاری و همکاران^۶، ۲۰۱۰؛ احمد و دوئلمن^۷، ۲۰۱۳؛ حسن، ۲۰۲۱ و توانگر و کیوانفر^۲، ۱۳۹۸). با این حال، این پژوهش‌ها کمتر بر انگیزه‌های محافظه‌کاری تمرکز داشته‌اند. به‌وضوح مشخص است که هیچ نوع اجماع نظری درباره پاسخ به این پرسش که آیا محافظه‌کاری سبب بهبود وضعیت شرکت و عملکرد مدیر می‌شود، وجود ندارد. دلیلی که گروهی برای مناسب نبودن محافظه‌کاری حسابداری از آن استفاده کرده‌اند، تحت عنوان انگیزه‌های مدیر شناخته می‌شود که اغلب مدیران با اهداف مشخصی این کار را انجام می‌دهند (برتمو و همکاران^۷، ۲۰۱۷). با این وجود، این مهم در بازار سرمایه ایران هنوز در حد یک چالش است و به‌صورت تجربی کمتر مورد توجه بوده است. انگیزه‌های محافظه‌کاری طبیعتاً ناشی از عواملی هستند که بررسی این عوامل و تأثیر آن‌ها بر انگیزه‌های مذکور می‌تواند به‌صورت مستدل و معقول پاسخگوی این سؤال مهم باشد که انگیزه مدیران از به‌کارگیری روش‌های محافظه‌کارانه چیست و چه عواملی باعث شده مدیران این انگیزه‌ها را داشته باشند؟ یکی از عوامل مهمی که می‌تواند منجر به ایجاد انگیزه‌های متفاوت مدیران برای انجام فعالیت در شرکت‌ها شود، وضعیت و اخبار شرکت است که بر اساس اطلاعات گذشته و حال، می‌تواند آینده را تا حدی پیش‌بینی کرده و بر این اساس تصمیم‌گیری کند. اطلاعات و اخبار بد همواره نسبت به اطلاعات و اخبار مثبت، واکنش‌های بیشتری را به دنبال داشته و منجر به تصمیمات متنوع از

¹ Jung² Lin³ Zhang⁴ Basu⁵ Kothari⁶ Ahmed & Duellman⁷ Bertomeu

مدیران بر اساس خواسته‌ها و اهداف آن‌ها می‌شود (بایزالوو^۱ و باسو، ۲۰۱۶). باسو^۲ (۱۹۹۷) با استفاده از بازده سهام به‌عنوان شاخص اخبار نشان داد که اخبار بد به نسبت اخبار خوب تأثیر سریع‌تری بر درآمد خالص و ارقام تعهدی دارد و این نتیجه را به محافظه‌کاری مشروط تعمیم داد. الگوهای متفاوتی برای نشان دادن و پیش‌بینی پیامدهای اخبار بد ارائه شده است. در پژوهش‌های محافظه‌کاری که بر اساس ارقام تعهدی صورت می‌گیرد، نوعاً از چندین مؤلفه اقتصادی از ارقام تعهدی همچون رشد فروش، ناخالص دارایی‌ها، ماشین‌آلات و تجهیزات در الگوی جونز^۳ (۱۹۹۱) و مؤلفه‌هایی همچون جریان‌های نقدی چند دوره‌ای در الگوی دیچاو و دیچو^۴ (۲۰۰۲) استفاده شده است. بوشمن و همکاران (۲۰۱۱) و آلن^۵ و همکاران (۲۰۱۳) با ترکیب الگوهای موجود، آن‌ها را بهبود بخشیدند. آن‌ها از تغییرات در فروش و تغییرات در مجموع کارکنان به‌عنوان معیار اندازه‌گیری رشد شرکت و از جریان‌های نقدی گذشته، حال و آینده به‌عنوان تطبیق‌دهنده نقش ارقام تعهدی سرمایه در گردش استفاده کردند (بایزالوو و باسو، ۲۰۱۶). این متغیرهای اقتصادی می‌توانند حاوی اطلاعاتی در مورد زیان‌های شناسایی نشده باشند. برای مثال، جریان‌های نقدی منفی می‌تواند نشانگر افزایش در حساب‌های غیرقابل وصول یا کاهش در قیمت فروش باشد (بال و شیواکومار^۶، ۲۰۰۵)، کاهش فروش به احتمال زیاد بیانگر تقاضای کمتر در آینده برای موجودی‌های کالا است. این شاخص‌های نامطلوب می‌تواند موجب کاهش ارزش دارایی‌ها شود. از زمان مطرح شدن مفهوم محافظه‌کاری مشروط توسط باسو (۱۹۹۷)، در پژوهش‌های محافظه‌کاری، از الگوهایی که عمدتاً مبتنی بر تغییرات کلی مؤلفه‌های اقتصادی هستند، همچون الگوی باسو (۱۹۹۷)، الگوی دیچاو و دیچو (۲۰۰۲)، و ... استفاده شده است. ارائه الگوهای جدیدی که در آن‌ها به جای تمرکز بر تغییرات کلی به کاهش مؤلفه‌های اقتصادی درون شرکت، توجه کنند، ینش جدیدی را در خصوص اخبار بد حاصل می‌کند و باعث بهبود الگوهای قبلی می‌شود. این الگوها تاکنون فقط توسط پژوهشگران ارائه شده‌اند (باسو، ۱۹۹۷؛ دیچاو و دیچو، ۲۰۰۲؛ بال و شیواکومار، ۲۰۰۵ و بایزالوو و باسو، ۲۰۱۶) و تأثیر آن‌ها بر رفتار مدیران هنوز در حد یک چالش باقی مانده است که شاید به صورت عینی ملموس باشد، اما هنوز به صورت تجربی مورد بررسی قرار نگرفته است و از آنجا که مدیران انگیزه‌های متفاوتی از به کارگیری روش‌های محافظه‌کارانه دارند، بنابراین، این پژوهش برای پر کردن این خلاء پژوهشی و رفع شکاف کاربردی و پژوهشی در این حوزه، سعی در ارائه پاسخ تجربی به این سؤال دارد که: چگونه اخبار بد انگیزه‌های محافظه‌کاری را تحت تأثیر قرار می‌دهد؟

مبانی نظری

محافظه‌کاری حسابداری و انگیزه‌های محافظه‌کاری

باسو (۱۹۹۷) محافظه‌کاری را روشی توصیف کرد که واکنش متفاوتی به اخبار بد و خبرهای خوب نشان می‌دهد، به این معنی که اخبار بد به سرعت به عنوان زیان در صورت‌های مالی در نظر گرفته می‌شود در حالی که شناسایی اخبار خوب به عنوان سود به تعویق می‌افتد. ابهام باعث ایجاد محافظه‌کاری حسابداری می‌شود که به وضوح می‌تواند به عنوان یک اقدام احتیاطی یا بدبینی در گزارشگری صورت‌های مالی تلقی شود. این احتیاط باعث می‌شود که اعداد کمتر یا بیشتر از مقادیر واقعی در گزارش‌های مالی ثبت شوند (توماس و آریوسمار^۷، ۲۰۲۰). طبق بیانیه مفهومی شماره دو FASB، محافظه‌کاری واکنشی محتاطانه در مواجهه

¹ Byzalov

² Basu

³ Jones

⁴ Dechow & Dichev

⁵ Allen

⁶ Shivakumar

⁷ Thomas and Aryusmar

با عدم اطمینان است به این منظور که به اندازه کافی ماهیت عدم اطمینان و ریسک در شرایط تجاری در نظر گرفته شود. (زبیده و نصریزال^۱، ۲۰۱۹). حسابداری محافظه‌کارانه یک مفهوم پیشگیرانه برای مقابله با عدم قطعیت در تهیه صورت‌های مالی با شناسایی نکردن سود در اسرع وقت و تسریع در شناسایی هزینه‌ها است (سولیچا و فاجروروزی^۲، ۲۰۱۹).

گزارشگری مالی محافظه‌کارانه طرفداران خود را دارد. واتس (۲۰۰۳) بیان کرد انگیزه‌هایی وجود دارد که شرکت‌ها ترجیح می‌دهند روش‌های محافظه‌کارانه را در حسابداری و گزارشگری مالی اتخاذ کنند. این انگیزه‌ها شامل مبانی قراردادی (قراردادهای بین ذینفعان داخلی و خارجی مانند مدیران، سهامداران و طلبکاران)، هزینه‌های دادرسی و پیگرد قانونی علیه شرکت‌ها، کاهش مالیات بر درآمد جاری و مشوق‌های نظارتی است. بر اساس محافظه‌کاری حسابداری، شناسایی درآمدها در مقایسه با زیان نیازمند قابلیت اطمینان بیشتری است. پیروی از چنین روش‌های محافظه‌کارانه منجر به محدود کردن فرصت طلبی رفتار مدیریت، ایجاد اطمینان بیشتر برای طلبکاران، ارائه عملکرد با کیفیت بالاتر و هزینه‌های دادرسی کمتر می‌شود. دیواین^۳ (۱۹۶۳) خاطر نشان کرد خوش بین بودن در محاسبه درآمد خالص می‌تواند عواقب شدیدی در مقایسه با بدبین بودن داشته باشد، به این معنی که درآمد خالص گزارش شده بر اساس دیدگاه خوش بینانه می‌تواند باعث شود سرمایه‌گذاران با زیان واقعی مواجه شوند در حالی که گزارش محافظه‌کارانه آنها را از فرصت‌های سرمایه‌گذاری خوب محروم می‌کند. علاوه بر این، احتمال بیشتری وجود دارد که شرکت‌ها به دلیل بیش‌نمایی در دارایی‌های خالص خود تحت پیگرد قانونی قرار گیرند، نه به دلیل کم ارزش‌گذاری. با توجه به پیامدهای گزارشگری تهاجمی، اطمینان از استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی مبنی بر اینکه این صورت‌ها حداقل مقدار خالص دارایی‌ها را نشان می‌دهند یک ضرورت است. اگرچه گزارش محافظه‌کارانه انتقاداتی را به دنبال داشته است، اما طرفداران آن بر استفاده از حسابداری محافظه‌کارانه در عمل تأکید دارند. علاوه بر این، محققان نشان داده‌اند که حسابداری محافظه‌کارانه مورد تقاضای سرمایه‌گذاران، حساب‌برسان، مقامات، فروشندگان، خریداران و اعتباردهندگان بوده است تا با کاهش عدم تقارن اطلاعاتی و ارتقای حاکمیت شرکتی، هزینه‌های نمایندگی را به حداقل برسانند. محافظه‌کاری حسابداری، همراه با تسهیل حاکمیت شرکتی، کارایی سرمایه‌گذاری را افزایش داده و ریسک سرمایه‌گذاری را کاهش می‌دهد. علاوه بر این، اگر سودها با قابلیت راستی‌آزمایی بالا شناسایی شوند، برای مدیران غیرممکن است که سود یا دارایی‌های خالص را افزایش دهند (ژونگ و لی^۴، ۲۰۱۷). سولیچا و فاجروروزی (۲۰۱۹) استدلال کردند شرکت‌ها برای جلوگیری از رفتار خوش‌بینانه مدیریت در تهیه صورت‌های مالی به منظور استفاده اشخاص بیرونی، روش‌های حسابداری محافظه‌کارانه را انتخاب می‌کنند (هجرانی جمیل و همکاران، ۲۰۲۰).

کیانگ^۵ (۲۰۰۷) دریافته‌است که محافظه‌کاری مشروط توسط انگیزه‌های قراردادی و دعاوی قضایی هدایت می‌شود، و محافظه‌کاری غیرمشروط توسط دعاوی قضایی، مالیات و انگیزه‌های نظارتی هدایت می‌شود. انگیزه قراردادی محرک اصلی حسابداری محافظه‌کارانه است زیرا دارندگان بدهی به طور طبیعی اعداد حسابداری محافظه‌کارانه را ترجیح می‌دهند. مطالعاتی که بر نقش محافظه‌کاری متمرکز شده‌اند، عمدتاً نشان می‌دهند که محافظه‌کاری یک مکانیسم قراردادی کارآمد است که هم به

¹ Zubaidah and Nasrizal

² Solichah and Fachrurrozie

³ Devine

⁴ Zhong and Li

⁵ Qiang

نفع وام گیرندگان و هم برای وام دهندگان است؛ برای مثال شرکت‌هایی که تعارضات بیشتری بر سر سود سهام دارند، سیاست‌های محافظه کارانه تری گزارش می دهند و به نوبه خود از هزینه بدهی کمتری برخوردار می شوند. ژانگ (۲۰۰۸) دریافته است که حسابداری محافظه کارانه سیگنال‌های به موقع از ریسک نکول ارائه می دهد و وام دهندگان نرخ‌های بهره پایین تری را برای تشویق وام گیرندگان به گزارش محافظه کارانه تر ارائه می دهند. کالن و همکاران (۲۰۱۶) دریافتند که شرکت‌هایی که متعهد به حسابداری محافظه کارانه تر و میثاق‌های عملکرد سخت تر هستند، زمانی که عدم تقارن اطلاعاتی زیاد است، از نرخ‌های بهره پایین تری برخوردار می شوند.

انگیزه دادرسی یکی دیگر از محرک‌های کلیدی محافظه کاری حسابداری است. تومان^۱ (۱۹۹۶) استدلال می کند که مدیران برای کاهش ریسک مواجه با دعاوی حقوقی سرمایه گذاران، تمایل به انتشار زودتر اخبار بد دارند؛ به طوری که در طول سال‌های ۱۹۸۳ تا ۱۹۹۰ افشای داوطلبانه اخبار بد بسیار غافلگیرکننده بوده است (حسین افشاری و همکاران، ۱۴۰۰). ژانگ (۲۰۰۸) دریافت که وقتی مدیران با مسئولیت حقوقی شخصی کمتری مواجه می شوند، سطح گزارش محافظه کارانه را کاهش می دهند. بسیاری از مطالعات هزینه‌ها و مزایای گزارشگری محافظه کارانه را بررسی می کنند. چنین هزینه‌ها و منافع اغلب به ذینفعان یا استفاده کنندگان صورت‌های مالی بستگی دارد. از منظر ارزش گذاری، محافظه کاری تمایل به سوگیری اعداد حسابداری دارد و آنها را برای پیش بینی عملکرد شرکت در آینده کمتر مفید می کند. این کاهش سودمندی می تواند بر کاربران صورت‌های مالی که از اعداد حسابداری برای پیش بینی نتایج عملیاتی آتی شرکت استفاده می کنند، تأثیر بگذارد. مطالعات قبلی نشان می دهد که محافظه کاری، تداوم و قابلیت پیش بینی را کاهش می دهد (باندیوپادی^۲ و همکاران، ۲۰۱۰). مطالعات قبلی همچنین نشان می دهد که حسابداری محافظه کارانه سود را برای تحلیلگران مالی کمتر می کند (کیم^۳ و همکاران، ۲۰۱۹).

از دیدگاه انعقاد بدهی، اعداد حسابداری محافظه کارانه می توانند باعث نقض پیمان بدهی‌های قبلی شوند (ژانگ، ۲۰۰۸). نقض میثاق، سهامداران، مدیران و بسیاری از ذینفعان مانند تامین کنندگان و مشتریان را تحت تأثیر قرار می دهد. این هزینه‌های مرتبط با محافظه کاری بر انگیزه‌های شرکت‌ها در گزارش دهی محافظه کارانه تأثیر می گذارد. از طرفی، محافظه کاری حسابداری عدم تقارن اطلاعاتی را کاهش می دهد، هزینه سرمایه را کاهش می دهد و کارایی سرمایه گذاری شرکت‌ها را افزایش می دهد (کیم و همکاران، ۲۰۱۹). منفعی که نصیب شرکت‌ها و مدیران می شود به طور تنگاتنگی با درخواست‌های قراردادی و دعاوی که قبلاً در این بخش توضیح داده شد، مرتبط است. با برآوردن این خواسته‌ها، بنگاه‌ها و مدیران در ازای آن از مزایای خاصی برخوردار می شوند. چند مطالعه نشان می دهد که محافظه کاری عدم تقارن اطلاعاتی بین سرمایه گذاران داخلی و خارجی را کاهش می دهد و ارزش‌های شرکت را افزایش می دهد (فرانسیس و همکاران، ۲۰۱۳). همانطور که قبلاً توضیح داده شد، حسابداری محافظه کارانه هزینه بدهی را با کاهش تعارض نمایندگی بین دارندگان اوراق قرضه و سهامداران کاهش می دهد. به عنوان یک مزیت دیگر، گارسیا لارا^۴ و همکاران (۲۰۱۶) نشان می دهند که گزارش دهی محافظه کارانه با دسترسی بهتر شرکت‌ها به تامین مالی بدهی، سرمایه گذاری کم را کاهش می دهد. (وانگ^۵، ۲۰۲۱)

¹ Thoman

² Bandyopadhyay

³ Kim

⁴ García Lara

⁵ Wang

اخبار بد و انگیزه‌های محافظه‌کاری

موضوعی که در ادبیات گسترده محافظه‌کاری نهفته است و جای بحث جدی دارد، آینده و رفتار شرکت در پی اخبار بدی است که حاصل از پیش‌بینی‌ها و برآوردها بر اساس اطلاعات حال و گذشته است. بدون شک مدیران جزو اولین افرادی خواهند بود که در برابر این اطلاعات و پیش‌بینی‌های شکل گرفته بر اساس آن، از خود واکنش نشان داده و انگیزه‌های خود از تداوم فعالیت در سمت مدیریت را بر این اساس تغییر خواهند داد. در واقع، انگیزه‌های محافظه‌کاری حسابداری یا تمایلات محافظه‌کاری، بیانگر سطح ذهنی بودن شناسایی منافی است که مدیران یا حسابداران از به کارگیری آن رویکرد دنبال می‌کنند. از طرف دیگر، بیان شد که مدیران انگیزه‌های متفاوتی دارند و بر این اساس، رفتارهای محافظه‌کارانه‌ای از خود نشان می‌دهند. این انگیزه‌ها ممکن است در این پژوهش، سه انگیزه قراردادی، مالیاتی و سیاسی مدیران از روش‌های محافظه‌کارانه بررسی می‌شود. انگیزه قراردادی اشاره به قراردادهای بین شرکت و ذینفعان آن دارد؛ انگیزه مالیاتی محافظه‌کاری سطح تأخیر شناسایی درآمدها را به دلیل به تعویق انداختن پرداخت مالیات نشان می‌دهد؛ و انگیزه سیاسی اعمال محافظه‌کاری را به دلیل مواجه نشدن با پیامدهای سیاسی و مورد توجه بودن بیان می‌کند.

توسعه فرضیه‌ها

محافظه‌کاری مکانیزم‌های کارآمد را در رابطه با موضوعات قراردادی مانند بدهی در نظر می‌گیرد. انگیزه قراردادی محافظه‌کاری برآمده از نیاز وام‌دهندگان به اطلاعات به موقع از وضعیت وام‌گیرندگان است. انگیزه قراردادی محافظه‌کاری حسابداری به معنی شناسایی زودتر هزینه‌ها و زیان‌ها نسبت به جریان وجوه عملیاتی آتی به منظور تسهیل در اجرا قراردادهای شرکت مانند قرارداد بدهی است. وام‌دهندگان ترجیح می‌دهند تا سود آتی مورد انتظار محقق نشده است در گزارش‌های مالی شرکت درج نگردد تا بتوانند شکاف اطلاعاتی خود را نسبت به وضعیت شرکت کاهش دهند (مورا و والکر، ۲۰۱۵). همچنین انگیزه قراردادی محافظه‌کاری حسابداری برای وام‌دهندگان سودمند است، زیرا شرکت‌هایی که محافظه‌کارانه‌تر هستند، بدهی کمتری دارند (حسن، ۲۰۲۱). انگیزه قراردادی یکی از محرک‌های حسابداری محافظه‌کارانه است، زیرا دارندگان بدهی به طور طبیعی اعداد محافظه‌کارانه را ترجیح می‌دهند. مطالعاتی که بر نقش محافظه‌کاری متمرکز شده‌اند، عمدتاً نشان می‌دهند که محافظه‌کاری یک مکانیزم قراردادی کارآمد است که هم به نفع وام‌گیرندگان و هم برای وام‌دهندگان است (ژانگ، ۲۰۰۸). به این صورت که وام‌دهندگان عمدتاً با توجه به مطالعه و ارزیابی وضعیت شرکت‌ها اقدام به پرداخت یا اعطای بدهی به وام‌گیرندگان می‌کنند. در این وضعیت، شرکت‌هایی که بدهی کمتری در صورت‌های مالی ارائه داده‌اند، ریسک اعتباری آن‌ها کمتر بوده و وام‌دهندگان با اتکای بیشتری به پرداخت بدهی به وام‌گیرندگان اقدام می‌کنند. این ادبیات بیان می‌کند شرکت‌هایی که با اخبار بد روبرو می‌شوند، انگیزه‌ای ایجاد می‌کنند که با استفاده از رویه محافظه‌کارانه بدهی‌های خود را کمتر نشان داده و از این طریق وضعیت شرکت را بهتر جلوه دهند. از طرف دیگر، هرچه میزان بدهی شرکت کمتر باشد (نشان دهد) تناوب تجدید قراردادهای بدهی بیشتر می‌شود (هاشمی و همکاران، ۱۳۹۶). استدلال پشتوانه این ادبیات، این است که شرکت‌ها در زمان وجود اخبار بد، بدهی کمتری دریافت کرده که این تصمیم به انگیزه بدهی کمتر (انگیزه بالای قراردادی) و رفتار محافظه‌کارانه مدیران اشاره دارد؛ یا اینکه از طریق رویه‌های حسابداری محافظه‌کارانه، مدیران سعی می‌کنند اقلام نهایی بدهی‌ها

را کمتر نشان دهند. بنابراین، در این وضعیت می‌توان گفت انگیزه قراردادی محافظه‌کاری افزایش یافته است. بر این اساس، استدلال می‌شود اخبار بد، منجر به کاهش بدهی شرکت شده و این موضوع نشان‌دهنده افزایش در انگیزه قراردادی شرکت است. بر اساس این ادبیات، می‌توان فرضیه اول را به صورت زیر مطرح کرد.

فرضیه اول: اخبار بد، از طریق کاهش بدهی انگیزه قراردادی محافظه‌کاری را افزایش می‌دهد.

برخی از شرکت‌ها، رویه‌های محافظه‌کارانه را برای جلوگیری از پرداخت مالیات بیشتر انتخاب می‌کنند. انگیزه مالیاتی محافظه‌کاری به این معنی است که شناسایی درآمدهای مشمول مالیاتی را به آینده بیندازد و هزینه‌های مالیاتی را ترجیح دهد. این کار در دوره‌هایی که نرخ مالیات شرکت‌ها ثابت است، تعلق در پرداخت مالیات باعث کاهش ارزش فعلی آن‌ها می‌شود. بنابراین، زیان‌ها در دوره قبل با مالیات بالاتر شناخته می‌شوند در حالی که درآمد مشمول مالیات به دوره بعدی سطح پایین‌تر منتقل می‌شوند. به بیان دیگر، شرکت‌ها هنگام وقوع اخبار بد، پیش‌بینی‌ها و برآوردهای خود را به شیوه‌ای تنظیم خواهند کرد که در آینده مالیات کمتری پرداخت کرده و بر این اساس، کمتر دچار مشکل شوند و سعی دارند منابع را به جای صرف در پرداخت مالیات، در شرکت نگه داشته و برای اهداف موردنظر خود آن را صرف کنند. بر این اساس، انتظار می‌رود با شناسایی اخبار بد و اطلاعات منفی، شرکت‌ها سعی دارند سودها را کمتر و دیرتر، همچنین زیان‌ها را زودتر و بیشتر شناسایی کنند و از این طریق اقدام به اجتناب مالیاتی کنند. به بیان خلاصه‌تر، می‌توان گفت که اخبار بد، منجر به انگیزه‌ای در مدیران و شرکت می‌شود که سطح مالیات را بر اساس روش‌های محافظه‌کارانه کاهش دهند. به عبارتی، انتظار بر این است که وجود اخبار بد، انگیزه کاهش مالیات را افزایش می‌دهد. با توجه به مطالب بحث شده، فرضیه دوم پژوهش به صورت زیر مطرح می‌شود.

فرضیه دوم: اخبار بد، از طریق کاهش نرخ مالیات انگیزه مالیاتی محافظه‌کاری را افزایش می‌دهد.

یکی از عوامل اصلی استفاده از حسابداری محافظه‌کارانه، فرار از تحمل هزینه‌های سیاسی بالاست. شرکت‌هایی که به دلیل اتصال به دولت، هزینه‌های سیاسی پایین‌تری را متحمل می‌شوند در نتیجه انگیزه کمتری هم برای استفاده از حسابداری محافظه‌کارانه دارند (ابراهیمی و همکاران، ۱۳۹۸). صاحبان قدرت انگیزه دارند که برای انتقال ثروت از شرکت به خودشان یا سایر ذینفعان موضع بگیرند. این مواضع به شکل الزام بعضی شرکت‌ها به پرداخت مبالغی برای موارد اجتماعی (آلودگی محیط زیست، زلزله، جنگ و ...)، تحمیل نرخ‌های مالیات بالاتر یا محروم کردن آن‌ها از بعضی مزایا و حقوق صورت می‌گیرد. هزینه‌های تحمیل شده به شرکت‌ها تابعی از اندازه‌ی آن‌ها است، زیرا شرکت‌های کوچکتر کمتر مورد توجه هستند و بنابراین کمتر در معرض انتقال سیاسی ثروت واقع می‌شوند. از طرف دیگر، بیش از واقع برآورد کردن خالص دارایی‌ها در مقایسه با کمتر از واقع برآورد کردن آن به احتمال زیاد هزینه‌های سیاسی بیشتری را ایجاد می‌کند. محافظه‌کاری، از طریق کمتر از واقع برآورد کردن خالص دارایی‌ها، هزینه‌های سیاسی مورد انتظار شرکت را کاهش می‌دهد (بو^۱ و همکاران، ۲۰۲۰). شرکت‌های با انگیزه سیاسی بالا به دلیل تمرکز نسبت به حداقل رساندن هزینه‌های اخبار بد، محافظه‌کاری را شدت می‌بخشند. این موضوع به معنای اهمیت دادن به عواملی که سبب گمراه کردن سیاست‌گذاران و قانون‌گذاران در ارزیابی اطلاعات صورت‌های مالی از ارزشیابی بیشتر از واقع درآمدها به دلیل فقدان درجه احتیاط ایجاد می‌شود. به عبارت دیگر، افراط در شناسایی درآمدها یا تأخیر در گزارش هزینه‌ها منجر به تهیه یک گزارش مالی اشتباه می‌گردد که می‌تواند

^۱ Bu

مبنای تصمیم‌گیری استراتژیک سیاست‌گذاران داخلی یا قانون‌گذاران بیرونی شرکت واقع گردد. به این دلیل است که در شرکت‌هایی با انگیزه سیاسی بالا توجه بیشتری به اقلام تسهیل‌کننده در شناسایی زیان نسبت به شرکت‌هایی با انگیزه پایین سیاسی می‌گردد و این اقلام تأثیر فراوانی بر انتخاب و اجرا رویکرد محافظه‌کاری حسابداری می‌شود. بر این اساس، می‌توان بیان کرد که شرکت‌های دارای اطلاعات و اخبار بد، معمولاً برای جلوگیری از پرداخت هزینه‌های بیشتر، سعی دارند دارایی‌ها را کمتر نشان دهند و این موضوع مربوط به انگیزه سیاسی محافظه‌کاری است که بیان می‌کند اخبار بد، باعث می‌شود مدیران و شرکت‌ها از طریق انگیزه سیاسی محافظه‌کاری روش‌هایی بکار گیرند که دارایی‌های شرکت را کمتر نشان داده و از این طریق کمتر در برابر دید سیاسی باشند. به عبارتی، با عطف به ادبیات و مبانی نظری موجود، فرضیه سوم پژوهش به صورت زیر مطرح می‌شود.

فرضیه سوم: اخبار بد، از طریق کاهش در اندازه دارایی‌ها، انگیزه سیاسی محافظه‌کاری را افزایش می‌دهد.

روش پژوهش

در این پژوهش از هر دو روش کتابخانه‌ای و همبستگی به صورت آمیخته استفاده می‌شود. روش کتابخانه بیشتر برای استفاده از منابع علمی پژوهش و نیز مطالعه اسناد، مدارک، گزارش‌ها و مکتوباتی است که می‌توان داده‌های اولیه موردنیاز محقق را فراهم آورد. در روش کتابخانه از رویکرد اسناد کاوی و به کارگیری نرم‌افزارهای رایانه‌ای برای سرعت بخشیدن در کار یا حتی به عنوان منبع حاوی داده‌ها استفاده وسیعی می‌شود. روش همبستگی برای گردآوری داده‌های کمی استفاده می‌شود که در این پژوهش برای شناسایی و گردآوری اطلاعات مربوط به داده‌های متغیرهای پژوهش با استفاده از صورت‌های مالی منتشرشده توسط شرکت‌ها در سامانه جامع اطلاع‌رسانی ناشران (کدال)، جمع‌آوری خواهد شد. پس از جمع‌آوری داده‌های اولیه، داده‌های ثانویه با استفاده از نرم‌افزار اکسل محاسبه و تلخیص می‌شود. در ادامه، برای آزمون فرضیه‌های پژوهش از روش تخمین رگرسیون چندمتغیره در نرم‌افزار ایویوز استفاده می‌شود.

جامعه آماری و نمونه پژوهش

جامعه آماری این پژوهش را کلیه شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران در برمی‌گیرد. قلمرو زمانی این پژوهش، از سال ۱۳۸۹ تا ۱۳۹۹ است. باید یادآور شد که با توجه به اینکه برای اندازه‌گیری شاخص اخبار بد به اطلاعات سال $t+1$ نیاز است و از طرفی در حال حاضر فقط اطلاعات سال ۱۳۹۹ به صورت حسابرسی شده در دسترس است، بنابراین، اطلاعات سایر متغیرها از سال ۱۳۸۹ تا سال ۱۳۹۸ (تا سال t) جمع‌آوری شدند. به منظور دستیابی به نمونه‌ای همگن و یکنواخت از شرکت‌ها و همچنین جلوگیری از تحریف نتایج، شرکت‌هایی که دارای ویژگی‌های زیر باشند به عنوان نمونه انتخاب می‌شوند:

۱. شرکت‌هایی که قبل از سال ۱۳۸۹ در بورس اوراق بهادار تهران پذیرفته شده باشند و تا پایان سال ۱۳۹۹ از تابلو بورس خارج نشده باشند.

۲. سال مالی شرکت منتهی به پایان اسفندماه باشد و سال مالی طی دوره‌ی پژوهش تغییر نکرده باشد.

۳. شرکت موردنظر طی دوره پژوهش، فعالیت مستمر داشته و دچار وقفه معاملاتی بیشتر از ۶ ماه نشده باشد دلیل اعمال شرط سوم این است که، اگر نماد معاملاتی شرکتی برای یک مدت طولانی بسته شده و سهام آن مورد معامله قرار نگیرد، پارامترهای مربوط به آن سهم قابلیت مقایسه با سهامی را که به طور مداوم مورد معامله قرار گرفته ندارد.

۴. به دلیل متفاوت بودن ماهیت فعالیت اقتصادی شرکت‌ها، جزء شرکت‌های سرمایه‌گذاری، هلدینگ، لیزینگ، بیمه و بانک‌ها نباشند، زیرا افزایش‌های مالی و ساختارهای حاکمیت شرکتی در آن‌ها متفاوت از سایر شرکت‌ها است. بعد از اعمال محدودیت‌های فوق، تعداد ۱۶۳ شرکت بورسی (۱۶۳۰ شرکت - سال) به‌عنوان نمونه انتخاب شدند.

متغیرها و مدل‌های پژوهش

متغیرهای وابسته

انگیزه قراردادی محافظه‌کاری حسابداری ($CM_{i,t}$): برای محاسبه انگیزه قراردادی محافظه‌کاری حسابداری از نسبت بدهی به جریان وجوه نقد در مطالعه **کالن و همکاران**^۱ (۲۰۱۳) استفاده می‌شود. مقدار پایین‌تر این نسبت به معنای انگیزه قراردادی محافظه‌کاری بیشتر شرکت برای کاهش بدهی‌ها است.

$$CM = \frac{\text{Total Debt}}{\text{Cash Flow}}$$

Total Debt = کل بدهی‌های (بدهی‌های جاری و غیر جاری)

Cash Flow = جریان وجوه نقد عملیاتی

انگیزه مالیاتی محافظه‌کاری حسابداری ($TM_{i,t}$): برای اندازه‌گیری انگیزه مالیاتی از معیار استفاده‌شده در مطالعه **برنمن**^۲ (۲۰۱۸) استفاده می‌شود. در صورتی که نسبت مالیات ابرازی توسط شرکت‌ها در سال t نسبت به سال $t-1$ ۵ درصد کاهش پیدا کند، این متغیر مقدار ۱ می‌گیرد، در غیر این صورت ۰ خواهد گرفت. هرچقدر تعداد اها بیشتر باشد، نشان‌دهنده انگیزه مالیاتی محافظه‌کاری بیشتر است.

انگیزه سیاسی محافظه‌کاری حسابداری ($LM_{i,t}$): بیش از واقع برآورد کردن خالص دارایی‌ها در مقایسه با کمتر از واقع برآورد کردن آن به احتمال زیاد هزینه‌های سیاسی بیشتری را ایجاد می‌کند. محافظه‌کاری، از طریق کمتر از واقع برآورد کردن خالص دارایی‌ها، هزینه‌های سیاسی مورد انتظار شرکت را کاهش می‌دهد. در این پژوهش برای محاسبه انگیزه سیاسی محافظه‌کاری از لگاریتم طبیعی دارایی‌ها استفاده می‌شود (**واتس و زیمرمن**، ۱۹۷۸).

متغیر مستقل

اخبار بد

برای اندازه‌گیری اخبار بد از ترکیب‌های شاخص‌های زیر استفاده می‌شود؛ اگر مجموع ترکیب خطی X منفی باشد، اخبار بد را نشان می‌دهد (**بایزالو و باسو**، ۲۰۱۶).

$$X_{i,t} = SGR_{i,t} + EGR_{i,t} + CF_{i,t-1} + CF_{i,t} + CF_{i,t+1}$$

$SGR_{i,t}$: رشد فروش شرکت i که از طریق درصد تغییرات فروش از سال $t-1$ به سال t محاسبه می‌شود.

$EGR_{i,t}$: رشد مجموع تعداد کارکنان شرکت i که از طریق درصد تغییرات در تعداد کارکنان از سال $t-1$ به سال t محاسبه می‌شود.

CF : جریان نقدی عملیاتی، که برای همگن کردن آن بر مجموع دارایی‌ها تقسیم می‌شود.

اگر X (مجموع شاخص‌ها) منفی باشد نشان‌دهنده اخبار بد بوده و متغیر X یک می‌گیرد، در غیر این صورت، صفر به آن

تعلق می‌گیرد و نشان‌دهنده اخبار بد نیست.

¹ Callen et al

² Bornemann

متغیرهای کنترلی

متغیرهای کنترلی در پژوهش حاضر به شرح ذیل هستند:

اهرم مالی (LEV): کل بدهی‌ها تقسیم بر کل دارایی‌ها (نیکبخت و رحمانی‌نیا، ۱۳۸۹؛ **کیان و همکاران؛ ۲۰۱۷**). یافته‌های یولیارتی و یانتو^۱ (۲۰۱۷) نشان داد شرکت‌های دارای اهرم مالی بالاتر، بیشتر از روش‌های محافظه‌کارانه استفاده می‌کنند.

ارزش بازار به ارزش دفتری (MB): برابر است با نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری پایان سال حقوق صاحبان سهام شرکت (**کیان و همکاران؛ ۲۰۱۷** و **فروغی و عباسی، ۱۳۹۰**). ارزش بازار از حاصل ضرب آخرین تعداد سهام شرکت در آخرین قیمت هر سهم در پایان سال مالی موردنظر به دست می‌آید (**فروغی و عباسی، ۱۳۹۰**). **ما^۲ و همکاران (۲۰۲۰)** با تکیه بر یافته‌های خان و واتز (۲۰۰۹)، استدلال کردند که نسبت MB با محافظه‌کاری پایین‌تر همراه است. به عبارت دیگر، شرکت‌های دارای ارزش بازار بالاتر، به دلیل تلاش برای حفظ شهرت و جایگاه خود در بازار، سعی دارند از طریق به کارگیری رویه‌ها و فعالیت‌های کمتر محافظه‌کارانه، جایگاه خود را در بازار رقابتی حفظ کنند.

قیمت سهام (Price): برابر است با قیمت پایانی سهام در یک سال (**کیان و همکاران، ۲۰۱۷**). جهت همگن نمودن داده‌های مرتبط با این متغیر با سایر متغیرها از لگاریتم آن استفاده می‌شود. یافته‌های **وانگ^۳ و همکاران (۲۰۲۱)** گویای این موضوع است که شرکت‌های دارای قیمت سهام بالاتر، برای حفظ روند رو به رشد قیمت سهام، کمتر در فعالیت‌های محافظه‌کارانه شرکت کرده و عمدتاً از طریق فعالیت‌های ریسکی، سعی در بهبود بیشتر عملکرد خود و در نهایت افزایش قیمت سهام دارند.

اندازه شرکت (Size): اندازه شرکت، برابر است با ارزش بازار سهام شرکت که از طریق ضرب تعداد سهام منتشره در قیمت بازار سهام به دست می‌آید (**نخیلی^۴ و همکاران، ۲۰۱۷** و **کیان و همکاران، ۲۰۱۷**). از آنجایی که ارزش بازار سهام، نسبت به سایر متغیرهای این پژوهش عدد بزرگی است، جهت استفاده در تجزیه و تحلیل داده‌ها از لگاریتم ارزش بازار سهام استفاده می‌شود. همان‌طور که قبلاً بیان شد، استدلال **ما و همکاران (۲۰۲۰)**، پشتوانه این دیدگاه است که شرکت‌های دارای ارزش بازار بالاتر (دارای اندازه بزرگ‌تر در این پژوهش) کمتر از رویه‌ها و فعالیت‌های محافظه‌کارانه استفاده می‌کنند.

بتای بازار (Beta): ریسک نظام‌مند سهام یا ریسک سیستماتیک مجموعه سهام، نشان‌دهنده آن بخش از کل ریسک است که به دلیل وجود عواملی که کل سهام موجود در بازار را تحت تأثیر قرار می‌دهند، به وجود آمده و قابل کاهش یا حذف نمی‌باشد. از عوامل مهم ریسک سیستماتیک تحولات سیاسی و اقتصادی، چرخه‌های تجاری، تورم و بیکاری است (**کولار و همکاران، ۲۰۲۰**). **کی^۵ (۲۰۱۱)** بیان می‌کند شرکت‌های دارای بتای بالاتر، عمدتاً به جای استفاده از روش‌ها و فعالیت‌های محافظه‌کارانه، بیشتر از فعالیت‌های ریسکی استفاده می‌کنند. به عبارتی، یافته‌های وی بیان می‌کند که بتای بازار با محافظه‌کاری حسابداری، رابطه منفی دارد.

عمر شرکت (تعداد سال‌ها) (Age): برابر است با لگاریتم تعداد سال‌هایی که شرکت‌ها از زمان تأسیس فعالیت دارند (**کیان و همکاران، ۲۰۱۷**). یافته‌های **تیموری و صادقی (۲۰۲۰)** در محیط شرکت‌های بازار بورس ایران، نشان می‌دهد که عمر شرکت رابطه معکوسی با محافظه‌کاری حسابداری دارد. این یافته‌ها بیانگر این موضوع هستند که شرکت‌های دارای سن بالاتر، با توجه به میزان

¹ Yuliarti & Yanto

² Ma

³ Wang

⁴ Nekhili

⁵ Qi

فعالیت بیشتر آن‌ها از لحاظ زمانی و بر این اساس کسب تجربه بیشتر، این توانایی را دارند که کمتر محافظه کارانه رفتار کنند و می‌توانند برای کسب بازدهی بیشتر، در فعالیت‌های پرریسک شرکت کنند.

مدل‌های پژوهش

با توجه به مبانی نظری و اهداف پژوهش و به پیروی از پژوهش‌های **کالن و همکاران (۲۰۱۳)**، **برنمن (۲۰۱۸)** و **بایزالو و باسو (۲۰۱۶)** از مدل‌های رگرسیونی چندمتغیره زیر به ترتیب برای آزمون فرضیه اول، دوم و سوم استفاده می‌شود.

$$CM_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 X_{i,t} + \beta_2 LEV_{i,t} + \beta_3 MB_{i,t} + \beta_4 Price_{i,t} + \beta_5 Size_{i,t} + \beta_6 Beta_{i,t} + \beta_7 Age_{i,t} + \varepsilon_{i,t} \quad (۱)$$

$$TM_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 X_{i,t} + \beta_2 LEV_{i,t} + \beta_3 MB_{i,t} + \beta_4 Price_{i,t} + \beta_5 Size_{i,t} + \beta_6 Beta_{i,t} + \beta_7 Age_{i,t} + \varepsilon_{i,t} \quad (۲)$$

$$LM_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 X_{i,t} + \beta_2 LEV_{i,t} + \beta_3 MB_{i,t} + \beta_4 Price_{i,t} + \beta_5 Beta_{i,t} + \beta_6 Age_{i,t} + \varepsilon_{i,t} \quad (۳)$$

یافته‌های پژوهش

آمار توصیفی

آمار توصیفی متغیرهای پژوهش در جدول ۱ ارائه شده است. آمار توصیفی، نتایج مربوط به متغیرهای پژوهش را که شامل برخی شاخص‌های مرکزی و پراکندگی است، نشان می‌دهد. میانگین انگیزه قراردادی محافظه کاری برابر است با ۵/۷۳۷ و این عدد بزرگی بدهی‌ها، که بیانگر تعهدات شرکت هستند، را نشان می‌دهد و بیان می‌کند که شرکت‌های ایرانی تا حدودی انگیزه استقراض و ایجاد تعهد دارند. این ادعا را می‌توان در نسبت اهرم مالی نیز مشاهده کرد. جایی که اهرم مالی با میانگین ۰/۵۷۰ نشان می‌دهد شرکت‌های عضو نمونه تقریباً بیش از ۵۰ درصد منابع مالی را از طریق بدهی و استقراض کسب می‌کنند. انگیزه سیاسی محافظه کاری اندازه دارایی‌های شرکت را نشان می‌دهد که نشئت گرفته از تنوری اندازه است و اندازه شرکت را بیان می‌کند. میانگین انگیزه سیاسی محافظه کاری ۱۴/۲۲۷ است. انگیزه مالیاتی محافظه کاری که با استفاده از یک متغیر ساختگی اندازه گیری شده است و نشان‌دهنده کاهش در نرخ مالیاتی شرکت است، بیانگر این است که تقریباً ۱۴ درصد شرکت‌ها دارای انگیزه مالیاتی محافظه کاری بوده‌اند. برای اندازه‌گیری شاخص اخبار بد، از روش **بایزالو و باسو (۲۰۱۶)** استفاده شده و در نهایت یک متغیر ساختگی نشان‌دهنده وجود یا عدم وجود اخبار بد پیرامون اطلاعات شرکت است. بر اساس یافته‌ها می‌توان گفت که تقریباً ۱۰ درصد شرکت‌های عضو نمونه پژوهش دارای اخبار منفی بوده‌اند. نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری دارای میانگین ۶/۱۶۰ است و نشان می‌دهد که ارزش بازار سهام شرکت تقریباً بیش از ۶ برابر ارزش دفتری حقوق مالکانه است و تا حدودی این نسبت بزرگی بازار نسبت به ارزش دفتری شرکت‌ها را نشان می‌دهد. میانگین لگاریتم قیمت سهام ۸/۴۷۸ است. میانگین اندازه شرکت که نشان‌دهنده بزرگی ارزش بازار شرکت است، ۱۴/۶۶۱ است. این عدد تقریباً با میانگین اندازه دارایی‌های شرکت اختلاف زیادی ندارد. باین وجود، باید یادآور شد که این عدد بر اساس ارزش تعیین شده در بازار است و تقریباً با ارزش منصفانه برابری می‌کند. اما ارزش دارایی‌های شرکت به دلیل روش‌های حسابداری حاکم بر شرکت‌های ایرانی، نشان‌دهنده ارزش دفتری و محاسبه شده بر اساس بهای تاریخی است. بتای سهام شرکت با میانگین ۰/۷۵۴، میزان ریسک سهام شرکت‌ها را نشان می‌دهد و اختلاف زیاد بین حداکثر و حداقل این متغیر، بیانگر اختلاف ریسک سهام شرکت‌های عضو نمونه پژوهش است.

جدول ۱. آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

مشاهدات	انحراف معیار	حداقل	حداکثر	میانه	میانگین	اختصار	متغیر
۱۶۳۰	۱۱/۳۱۵	-۱۶/۷۵۳	۳۹/۰۲۵	۳/۹۶۰	۵/۷۳۷	CM	انگیزه قراردادی محافظه‌کاری
۱۶۳۰	۱/۴۴۹	۱۱/۹۴۲	۱۷/۶۳۸	۱۴/۰۵۴	۱۴/۲۲۷	LM	انگیزه سیاسی محافظه‌کاری
۱۶۳۰	۰/۲۱۷	۰/۰۱۲	۲/۰۷۷	۰/۵۸۱	۰/۵۷۰	LEV	اهرم مالی
۱۶۳۰	۷/۲۱۴	-۰/۷۹۹	۲۸/۳۷۶	۳/۲۱۴	۶/۱۶۰	MB	ارزش بازار به ارزش دفتری
۱۶۳۰	۱/۰۲۰	۱۶/۰۱۱	۱۲/۳۰۱	۸/۳۲۵	۸/۴۷۸	Price	قیمت سهام
۱۶۳۰	۱/۹۱۹	۱۰/۶۱۶	۲۱/۸۰۸	۱۴/۲۹۱	۱۴/۶۶۱	Size	اندازه شرکت
۱۶۳۰	۱/۲۵۲	-۱۰/۳۵۵	۲۹/۸۴۰	۰/۶۵۹	۰/۷۵۴	Beta	بتا
۱۶۳۰	۰/۴۸۳	۰/۰۰۰	۲/۱۴۳	۲/۸۳۳	۲/۷۶۵	Age	عمر شرکت
متغیرهای باینری							
		درصد فراوانی حداکثر	درصد فراوانی حداقل		اختصار	متغیر	
		۱۴ درصد	۸۶ درصد		TM	انگیزه مالیاتی محافظه‌کاری	
		۱۰ درصد	۹۰ درصد		X	اخبار بد	

آزمون مانایی متغیرهای پژوهش

یکی از فرض‌های اولیه مدل‌های رگرسیون چند متغیره، پایایی متغیرهای پژوهش است. در این پژوهش، از آزمون لین، لوین و چو جهت بررسی پایایی متغیرهای پژوهش استفاده شده است. جدول ۲ نتایج این آزمون را نشان می‌دهد. همان‌طور که مشاهده می‌شود، در کلیه متغیرهای پژوهش، سطح معناداری در آزمون ریشه واحد، کوچک‌تر از ۰/۰۵ به دست آمده که نشان می‌دهد متغیرها پایا هستند و استفاده از این متغیرها در مدل پژوهش باعث به وجود آمدن رگرسیون کاذب نمی‌شود.

جدول ۲. نتایج آزمون لین، لوین و چو برای متغیرهای پژوهش

متغیر	نماد	آماره	سطح معناداری
انگیزه قراردادی محافظه‌کاری	CM	-۳۳/۶۷۷	۰/۰۰۰
انگیزه سیاسی محافظه‌کاری	LM	-۱۴/۵۶۵	۰/۰۰۰
اهرم مالی	LEV	-۱۲/۷۹۱	۰/۰۰۰
ارزش بازار به ارزش دفتری	MB	-۱۴/۲۲۰	۰/۰۰۰
قیمت سهام	Price	-۱۱/۴۲۳	۰/۰۰۰
اندازه شرکت	Size	-۲۴/۷۰۱	۰/۰۰۰
بتا	Beta	-۲۸/۲۶۰	۰/۰۰۰
عمر شرکت	Age	-۴۵/۴۳۳	۰/۰۰۰

نتایج آزمون فرضیه‌های پژوهش

نتایج آزمون فرضیه اول

نتایج مربوط به آزمون فرضیه اول پژوهش، در جدول ۳ آمده است. ضریب تعیین این مدل ۰/۲۳۰ است و بیان می‌کند که ۲۳ درصد از تغییرات در متغیر وابسته، توسط تغییرات در متغیرها مستقل و توضیحی، توضیح داده می‌شود. آماره $F_{69/517}$ است و با توجه به سطح معناداری آن، می‌توان گفت مدل در سطح کلی معنادار است. آماره دوربین واتسون ۱/۸۱۷ است و

بیانگر عدم وجود خودهمبستگی سریالی بین اجزای اخلاص است. با توجه به عدم معناداری آماره لیمر، برای تخمین مدل پژوهش از روش داده‌های تلفیقی استفاده شد. همچنین مقدار شاخص عامل تورم واریانس (VIF) نیز نشان می‌دهد که متغیرهای مستقل مدل اول با هم مشکل همخطی شدید ندارند. زمانی که مقدار آماره VIF کمتر از ۵ (در برخی دیگر از منابع عدد ۱۰ نیز ذکر شده است) باشد، شواهدی از وجود همخطی چندگانه بین متغیرهای مستقل مدل وجود ندارد. این تفاسیر برای مدل دوم نیز صدق می‌کند. در این مدل ضریب و سطح خطای متغیر مستقل (شاخص اخبار بد)، به ترتیب ۰/۶۵۹ و ۰/۲۸۰ است. این یافته‌ها نشان می‌دهد که اخبار بد تأثیر معناداری بر انگیزه قراردادی محافظه‌کاری ندارد. یافته‌های حاصل از این آزمون، بیانگر این موضوع هستند که ممکن است شرکت‌ها برای تأمین منابع مالی خود و تشکیل ساختار سرمایه، کمتر به اخبار بد و خوب توجه داشته باشند و بر اساس سیاست‌های دیگری در این خصوص تصمیم‌گیری می‌کنند. در این وضعیت نباید از وجود روابط سیاسی و فرهنگی در محیط ایران هنگام تهیه منابع مالی گذر کرد. بر اساس این یافته‌ها می‌توان گفت فرضیه اول پژوهش را نمی‌توان تأیید کرد. نتایج متغیرهای کنترلی نیز نشان داد که اهرم مالی و نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری طبق مبانی نظری تأثیر مثبت و معناداری بر انگیزه قراردادی محافظه‌کاری داشته و متغیر قیمت سهام نیز بر طبق پیش‌بینی تبیین شده به صورت منفی و معنادار بر انگیزه قراردادی محافظه‌کاری تأثیر گذار بوده‌اند. با این حال متغیرهای مانند اندازه شرکت و ریسک بتا تأثیر معناداری نداشته‌اند. اما عمر شرکت برعکس پیش‌بینی ارائه شده تأثیر مثبت و معناداری بر انگیزه قراردادی محافظه‌کاری دارد.

جدول ۳. نتایج آزمون فرضیه اول (انگیزه قراردادی محافظه‌کاری)

متغیر	نماد	ضریب	انحراف معیار	آماره	سطح معناداری	همخطی (vif)
اخبار بد	X	۰/۶۵۹	۰/۶۱۰	۱/۰۷۹	۰/۲۸۰	۱/۰۴۴
اهرم مالی	LEV	۷/۲۸۲	۰/۴۶۱	۱۶/۹۶۵	۰/۰۰۰	۱/۱۱۸
ارزش بازار به ارزش دفتری	MB	۰/۰۵۵	۰/۰۱۷	۳/۱۰۱	۰/۰۰۲	۱/۳۶۶
قیمت سهام	Price	-۰/۸۴۵	۰/۱۰۹	-۷/۷۰۳	۰/۰۰۰	۱/۴۶۲
اندازه شرکت	Size	-۰/۰۶۵	۰/۰۴۵	-۱/۴۴۲	۰/۱۴۹	۱/۴۳۲
بتا	Beta	-۰/۰۵۴	۰/۰۸۲	-۰/۶۶۴	۰/۵۰۶	۱/۰۱۵
عمر شرکت	Age	۰/۷۰۷	۰/۱۴۸	۴/۷۶۹	۰/۰۰۰	۱/۰۸۲
ضریب تعیین				۰/۲۳۰		
ضریب تعیین تعدیل شده				۰/۲۲۷		
آماره دوربین واتسون				۱/۸۱۷		
آماره F			۶۹/۵۱۷		۰/۰۰۰	
لیمر			۰/۹۸۷		۰/۵۳۰	

نتایج آزمون فرضیه دوم

نتایج مربوط به آزمون فرضیه دوم پژوهش، در جدول ۴ آمده است. با توجه به اینکه برای اندازه‌گیری معیار انگیزه مالیاتی محافظه‌کاری از یک متغیر ساختگی (۰ یا ۱) استفاده شده و متغیر وابسته است، لذا، برای برآورد آن از روش رگرسیون لجستیک استفاده شد. در این مدل ضریب تعیین مک‌فادن ۰/۰۱۴ است. همچنین، با توجه به آماره و سطح معناداری آمار LR (آماره: ۱۹/۰۹۶ و سطح معناداری: ۰/۰۰۷) می‌توان گفت مدل در سطح کلی معنادار است. یافته‌ها نشان می‌دهد ضریب و سطح خطای متغیر مستقل

(شاخص اخبار بد)، به ترتیب ۰/۰۴۰۹ و ۰/۰۰۶ است. این یافته‌ها نشان می‌دهد که اخبار بد در سطح خطای ۵ درصد تأثیر مثبت و معناداری بر انگیزه مالیاتی محافظه‌کاری دارد. یافته‌ها نشان می‌دهد که در شرایط وجود اخبار بد، شرکت‌ها دارای انگیزه مالیاتی دارای روش‌های محافظه‌کارانه بوده‌اند و بر این اساس، هزینه‌ها را زودتر و بیشتر شناسایی کرده‌اند و نرخ مالیاتی را نسبت به سال قبلی کاهش داده‌اند. به عبارت دیگر، یافته‌ها بیان می‌کند که شرکت‌ها با استفاده از روش‌های محافظه‌کارانه، اهداف و انگیزه‌های مالیاتی خود را دنبال می‌کنند. بر اساس این یافته‌ها می‌توان گفت فرضیه دوم پژوهش را نمی‌توان رد کرد. نتایج متغیرهای کنترلی نیز نشان داد که اهرم مالی و نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری طبق مبانی نظری تأثیر مثبت و معناداری بر انگیزه مالیاتی محافظه‌کاری داشته ولی سایر متغیرهای کنترلی تأثیر معناداری نداشته‌اند که می‌تواند ناشی از متفاوت بودن شرایط سیاسی-اقتصادی شرکت‌های ایرانی نسبت به سایر شرکت‌ها در کشورهای توسعه یافته باشد.

جدول ۴. نتایج آزمون فرضیه دوم (انگیزه مالیاتی محافظه‌کاری)

متغیر	نماد	ضریب	انحراف معیار	آماره	سطح معناداری	همخطی
اخبار بد	X	۰/۰۴۰	۰/۰۱۳	۲/۸۶۶	۰/۰۰۶	۱/۰۴۴
اهرم مالی	LEV	۰/۶۰۲	۰/۳۴۲	۱/۷۵۶	۰/۰۷۹	۱/۱۱۸
ارزش بازار به ارزش دفتری	MB	۰/۰۲۳	۰/۰۱۰	۲/۲۷۶	۰/۰۲۲	۱/۳۶۶
قیمت سهام	Price	-۰/۰۶۳	۰/۰۸۵	-۰/۷۴۷	۰/۴۵۴	۱/۴۶۲
اندازه شرکت	Size	-۰/۰۲۹	۰/۰۴۵	-۰/۶۳۸	۰/۵۲۲	۱/۴۳۲
بتا	Beta	۰/۰۹۵	۰/۰۵۳	۱/۷۹۰	۰/۰۷۳	۱/۰۱۵
عمر شرکت	Age	۰/۰۳۶	۰/۱۵۶	۰/۲۳۰	۰/۸۱۷	۱/۰۸۲
ضریب تعیین مک‌فادن		۰/۰۱۴				
آماره LR		۱۹/۰۹۶				
		سطح معناداری: ۰/۰۰۷				

نتایج آزمون فرضیه سوم

نتایج مربوط به آزمون فرضیه سوم پژوهش، در جدول ۵ آمده است. ضریب تعیین تعدیل شده این مدل ۰/۶۴۸ است و بیان می‌کند که ۶۵ درصد از تغییرات در متغیر وابسته، توسط تغییرات در متغیرها مستقل و توضیحی، توضیح داده می‌شود. آماره F ۱۸۲۹/۹۲۹ است و با توجه به سطح معناداری آن، می‌توان گفت مدل در سطح کلی معنادار است. آماره دوربین واتسون ۱/۹۸۹ است و بیانگر عدم وجود خودهمبستگی سریالی بین اجزای اخلال است. با توجه به معناداری آماره لیمر برای برآورد مدل از روش داده‌های تابلویی استفاده شد. همچنین، بر اساس آماره هاسمن از روش اثرات ثابت استفاده شد. علاوه بر این، با توجه به عامل تورم واریانس برای متغیرهای مدل که کمتر از ۵ است، می‌توان گفت که بین متغیرها همخطی وجود ندارد. با این حال، با توجه به معنادار شدن آماره واریانس ناهمسانی، یافته‌های نشان‌دهنده وجود واریانس ناهمسانی بوده و برای رفع این مشکل آزمون تصحیح وایت استفاده شد. در این مدل ضریب و سطح خطای متغیر مستقل (شاخص اخبار بد)، به ترتیب ۰/۰۸۷- و ۰/۰۲۸ است. این یافته‌ها نشان می‌دهد که اخبار بد تأثیر منفی و معناداری بر انگیزه سیاسی محافظه‌کاری دارد. یافته‌های حاصل از این آزمون، بیانگر این موضوع است که وجود اخبار بد، باعث شده شرکت‌ها از لحاظ سیاسی خود را کوچک‌تر نشان داده تا در شرایط بد مالی از دید سیاست‌گذاران در امان بمانند و هزینه‌های کمتری از جمله مالیات به دولت بپردازند. به عبارت دیگر،

در این شرایط که اخبار بد پیرامون محیط مالی و عملیاتی شرکت وجود دارد، شرکت‌ها سعی می‌کنند که از طریق روش‌های محافظه‌کارانه دارایی‌های خود را کمتر نشان داده و برای چشم‌انداز منفی آتی ذخایر مالی خود را حفظ کنند. بر اساس این یافته‌ها می‌توان گفت فرضیه سوم پژوهش را نمی‌توان رد کرد. یافته‌ها نشان می‌دهد که متغیرهای کنترلی به غیر از ریسک بتا و عمر شرکت، تأثیر معناداری بر انگیزه سیاسی محافظه‌کاری داشته‌اند.

جدول ۵. نتایج آزمون فرضیه سوم (انگیزه سیاسی محافظه‌کاری)

متغیر	نماد	ضریب	انحراف معیار	آماره	سطح معناداری	همخطی
اخبار بد	X	-۰/۰۸۷	۰/۰۳۹	-۲/۱۸۶	۰/۰۲۸	۱/۰۴۴
اهرم مالی	LEV	۱/۴۳۹	۰/۳۴	۴/۲۱	۰/۰۰۰	۱/۱۱۸
ارزش بازار به ارزش دفتری	MB	-۰/۰۹۰	۰/۰۲	-۳/۵۴	۰/۰۰۰	۱/۳۶۶
قیمت سهام	Price	-۰/۱۳۷	۰/۰۴	-۳/۱۱	۰/۰۰۰	۱/۴۶۲
بتا	Beta	۰/۰۱۰	۰/۰۱۰	۰/۹۶۱	۰/۳۳۶	۱/۰۱۵
عمر شرکت	Age	-۰/۰۲۵	۰/۰۲۶	-۰/۹۷۴	۰/۳۲۹	۱/۰۸۲
ضریب تعیین				۰/۶۵۰		
ضریب تعیین تعدیل شده				۰/۶۴۸		
آماره دوربین واتسون				۱/۹۸۹		
آماره F			۱۹۲۹/۹۲۹		۰/۰۰۰	
لیمر			۱۶/۰۹۷		۰/۰۰۰	
هاسمن			۸۸۷/۸۶۸		۰/۰۰۰	
ناهمسانی واریانس			۳۶/۲۹۶		۰/۰۰۰	

نتیجه‌گیری

محافظه‌کاری یکی از ویژگی‌های برجسته گزارشگری مالی است که به جانب‌داری رو به پایین ارزش دفتری سرمایه نسبت به ارزش بازار آن و در دیگر گرایش به تسریع در شناسایی هزینه‌ها و تعویق شناخت درآمدها اشاره دارد. بنابراین، می‌توان گفت شرکت‌ها تحت شرایط متفاوت بر اساس این روش‌ها اهداف خود را دنبال می‌کنند. به عبارت دیگر، رویه‌های محافظه‌کارانه می‌تواند ابزاری برای تلاش در جهت خواسته‌ها و اهداف تلقی کرد. در مفاهیم نظری گزارشگری مالی ایران، از کلمه احتیاط به جای محافظه‌کاری استفاده شده است. احتیاط بیانگر اقدامات مهم هنگام مواجهه با ابهامات است و می‌توان تا حدی به ریسک‌گریزی هم اشاره داشته باشد. به این معنا که شرکت‌ها واکنشی محتاطانه در تلاش برای اطمینان از شرایط مبهم و ریسک‌های ذاتی خواهند داشت. این شرایط مبهم می‌تواند ناشی از پیش‌بینی‌های شرکت بر اساس اطلاعات گذشته و حال باشد و تا حدی از طریق به کارگیری روش‌های محافظه‌کارانه از وقوع شرایط بدتر یا تشدید آن جلوگیری کرد. بنابراین، می‌توان گفت هدف از به کارگیری روش‌های محافظه‌کارانه در گزارشگری مالی، ممکن است انگیزه‌هایی باشد که شرکت در شرایط ابهام به دنبال تحقق آن‌ها است و برای این مهم به این روش‌های محافظه‌کارانه نیاز دارد. یکی از این شرایط که حاصل از پیش‌بینی‌ها بر اساس اطلاعات موجود است، وجود اخبار بد است که می‌تواند در آینده ارزش شرکت و ثروت ذینفعان آن را به خطر بیندازد. **باسو (۱۹۹۷)** معتقد است محافظه‌کاری گرایش به سمت نیاز به درجه بالاتری از تأییدپذیری برای شناسایی اخبار خوب دریافتی نسبت به اخبار بد است. در این پژوهش سعی

بر آن است ادبیات حوزه محافظه‌کاری با جزئیات بیشتر مورد بحث قرار گیرد و انگیزه‌های به کارگیری محافظه‌کاری تبیین شود. همچنین، در این پژوهش با توجه به مبانی نظری موجود، اخبار بد به‌عنوان یکی از عوامل تأثیرگذار بر انگیزه‌های محافظه‌کاری عنوان شد و از آنجا که تاکنون پژوهشی به بررسی این مهم نپرداخته است، لذا، در این پژوهش تأثیر اخبار بد بر انگیزه‌های محافظه‌کاری مورد بحث و بررسی تجربی قرار گرفت. انگیزه‌های محافظه‌کاری در این پژوهش شامل سه انگیزه قراردادی، مالیاتی و سیاسی بود و از طریق سه فرضیه تأثیر اخبار بد بر این سه انگیزه مهم بررسی شد.

یافته‌ها نشان داد که اخبار بد تأثیر معناداری بر انگیزه قراردادی محافظه‌کاری ندارد. در این فرضیه، انتظار بر این بود که اخبار بد منجر به کاهش بدهی به معنای افزایش انگیزه قراردادی شود و شرکت‌ها در این شرایط بدهی کمتری داشته باشند. با این حال، نتایج این فرضیه نشان داد که اخبار بد شرکت‌ها انگیزه قراردادی شرکت‌ها را تحت تأثیر قرار نداده و شرکت‌ها بدین خاطر و در این شرایط، به‌صورت معنادار ساختار بدهی خود را تعدیل نکرده‌اند. برای تفسیر این یافته‌ها می‌توان به قدرت رابطه‌ای شرکت‌های ایرانی در تأمین بدهی اشاره کرد که عمدتاً حتی در شرایط بحران مالی، محدودیت مالی و وجود اخبار بد نیز آن‌ها می‌توانند از طریق روابط پرشمار سیاسی، فرهنگی و اجتماعی با نهادهای تأمین مالی رابطه برقرار کرده و از این طریق استقراض کنند. این یافته‌ها با نتایج پژوهش حسن (۲۰۲۱) در تضاد است. زیرا آنان نشان دادند شرکت‌هایی که محافظه‌کارانه‌تر هستند، بدهی کمتری دارند. با این حال، یافته‌ها در فرضیه دوم نشان داد که اخبار بد بر روی انگیزه مالیاتی شرکت تأثیرگذار است و آن را افزایش می‌دهد و این یافته‌ها موافق با ادبیات موضوع است. چراکه بر اساس ادبیات موجود، انتظار بر این بود که شرکت‌ها در شرایط وجود اخبار بد، سعی در کاهش نرخ مالیاتی داشته باشند و این موضوع به معنای افزایش در انگیزه کاهش مالیات آن‌ها است. بر اساس این یافته‌ها، می‌توان بیان کرد که شرکت‌ها در شرایط وجود اخبار بد، بیشتر انگیزه دارند که روش‌هایی برای کاهش مالیات انتخاب کنند و از این طریق از خروج منابع داخل شرکت تا حدی جلوگیری کنند. زیرا در این شرایط آینده شرکت‌ها مبهم بوده و آن‌ها سعی دارند از طریق این روش‌ها تا حدی چشم‌انداز منفی خود را نجات دهند. علاوه بر این، یافته‌ها در فرضیه سوم نشان داد که وجود اخبار بد منجر به کاهش دارایی‌های شرکت شده و این یافته‌ها بیانگر افزایش در انگیزه سیاسی محافظه‌کاری شرکت‌ها است. بدین صورت که آن‌ها سعی دارند در شرایط وجود اخبار بد، دارایی‌های خود را کمتر نشان داد و از دید سیاستمداران در امان باشند. زیرا وجود شرایط مبهم به دلیل پیش‌بینی حاصل از اخبار بد، احتمالاً در آینده شرکت را در محدودیت مالی قرار داده و باید شرکت‌ها دنبال ترفندهایی برای حفظ منابع مالی جهت مصرف در آینده باشند و از این طریق تداوم فعالیت خود را حفظ کنند. این یافته‌ها موافق با ادبیات موجود است. زیرا استدلال شد که شرکت‌ها برای جلوگیری از پرداخت هزینه‌های بیشتر، اندازه خود را کمتر نشان داده و از این طریق از این طریق کمتر در برابر دید سیاسی قرار دارند.

بر اساس این یافته‌ها می‌توان پیشنهاد کرد که شرکت‌ها و ذینفعان آن‌ها، قبل از تصمیم‌گیری اخبار و اطلاعات شرکت را بررسی کرده و بر این اساس چشم‌انداز شرکت را پیش‌بینی کنند و با دخیل کردن این پیش‌بینی‌ها اقدامات بعدی را پایه‌ریزی کنند. همچنین، با توجه به نبود ادبیات کافی در خصوص مفاهیم انگیزه‌های محافظه‌کاری و همچنین، اندازه‌گیری آن که یکی از محدودیت‌های اساسی در این پژوهش بود، پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آتی بیشتر این مهم مورد بررسی تجربی قرار

گیرد. علاوه بر این، پیشنهاد می‌شود تأثیر متغیرهای حاکمیتی به دلیل دخالت سازوکارهای آن در امور شرکت، بر روی انگیزه‌های محافظه‌کاری بررسی شود.

تقدیر و تشکر

از جناب آقای امیرعلی بندریان و سرکار خانم سمیرا مددی برای همکاری صمیمانه‌شان در این پژوهش قدردانی می‌شود.

منابع

- ابراهیمی، سید کاظم؛ بهرامی‌نسب، علی و سجادی‌نسب، حسین (۱۳۹۸). بررسی تأثیر ارتباطات سیاسی بر محافظه‌کاری حسابداری، کارایی سرمایه‌گذاری و هزینه تأمین مالی. *مجله دانش حسابداری*، ۱۰(۴)، ۸۹-۱۱۹. https://jak.uk.ac.ir/article_2457_33766abd4d50527f554362025b45d47c.pdf
- توانگر، افسانه و کیوان‌فر، مختار (۱۳۹۸). تأثیر محافظه‌کاری حسابداری بر کوتاه‌بینی مدیران بیش‌اطمینان: شواهد تجربی از شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران. *حسابداری مدیریت*، ۱۲(۴۰)، ۱۵-۲۷. https://journals.srbiau.ac.ir/article_13876_eba7105e364a30d2e6b50136da9851ea.pdf
- حسین افشاری، مهران؛ دستگیر، محسن و خواجوی، شکراله (۱۴۰۰). تأثیر افت فروش شرکت بر محافظه‌کاری مبتنی بر عدم تقارن زمانی اقلام تعهدی. *مجله دانش حسابداری*، ۱۲(۱)، ۱-۲۱. https://jak.uk.ac.ir/article_2940_29e14f96fb136cb160310c7835d84450.pdf
- فروغی، داریوش و عباسی، جواد (۱۳۹۰). بررسی عوامل مؤثر بر اعمال محافظه‌کاری حسابداری. *دانش حسابداری مالی*، ۱۱(۱)، ۱۱۴-۱۳۳. https://jfak.journals.ikiu.ac.ir/article_52_ea7faab27dd6bb009c5980ee66d410fb.pdf
- نیکبخت، محمدرضا و رحمانی‌نیا، جواد (۱۳۸۹). بررسی تأثیر مالکیت نهادی بر عملکرد شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران. *بهرس اوراق بهادار*، ۳(۹)، ۴۳-۶۰. https://journal.seo.ir/article_10883_7fc0d69d9711cd0ffb03910f4276956a.pdf
- هاشمی، سید عباس؛ امیری، هادی و حسن‌زاده، علی (۱۳۹۶). تأثیر محافظه‌کاری شرطی بر سررسید بدهی و رشد ناشی از تأمین مالی خارجی با در نظر گرفتن سازوکارهای نظام راهبری شرکتی. *پژوهش‌های حسابداری مالی*، ۹(۴)، ۳۹-۶۰. https://far.ui.ac.ir/article_22584_12832323744b5d7ee0f5b0f4b93ad64d.pdf

References

- Ahmed, A.S., & Duellman, S. (2013). Managerial overconfidence and accounting conservatism. *Journal of Accounting Research*, 51(1), 1-30 <https://doi.org/10.1111/j.1475-679X.2012.00467.x>.
- Allen, E.J., Larson, C.R., & Sloan, R.G. (2013). Accrual reversal, earnings and stock returns. *Journal of Accounting and Economics*, 56(1), 113-129 <https://doi.org/10.1016/j.jacceco.2013.05.002>.
- Ball, R., & Shivakumar, L. (2005). Earnings quality in UK private firms: Comparative loss recognition timeliness. *Journal of Accounting and Economics*, 39(1), 83-128 <https://doi.org/10.1016/j.jacceco.2004.04.001>.
- Bandyopadhyay, S.P., Chang, Ch., Alan, G., & Huang, J. (2010). Accounting conservatism and the temporal trends in current earnings ability to predict future cash flows versus future earnings: Evidence on the trade-off between relevance and reliability. *Contemporary Accounting Research*, 27(2), 413-60 <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.1082916>.
- Basu, S. (1997). The conservatism principle and the asymmetric timeliness of earnings 1. *Journal of Accounting and Economics*, 24(1), 3-37 [https://doi.org/10.1016/S0165-4101\(97\)00014-1](https://doi.org/10.1016/S0165-4101(97)00014-1).
- Bertomeu, J., Darrrough, M., & Xue, W. (2017). Optimal conservatism with earnings manipulation. *Contemporary Accounting Research*, 34(1), 252-284.
- Bornemann, T. (2018). Tax avoidance and accounting conservatism. *WU International Taxation Research*, 4(1), 202-232 <https://doi.org/10.1111/1911-3846.12247>.
- Bu, D., Zhang, C., Lin, P.T., & Hu, F. (2020). Political uncertainty, institutions and accounting conservatism: Evidence from the provincial leader turnover in China. *Spanish Journal of Finance and Accounting/Revista Española de Financiación y Contabilidad*, 49(4), 395-426.
- Bushman, R.M., Smith, A., & Zhang, F. (2011). Investment cash flow sensitivities really reflect related investment decision. *Working Paper*, University of North Carolina.

- Byzalov, D., & Basu, S. (2016). Conditional conservatism and disaggregated bad news indicators in accrual models. *Review of Accounting Studies*, 21(3), 859-897 <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2589917>.
- Callen, J.L., Chen, F., Dou, Y., & Xin, B. (2013). Accounting conservatism and performance covenants: A signaling approach. *AAA 2010 Financial Accounting and Reporting Section (FARS) Paper* <https://doi.org/10.1111/1911-3846.12208>.
- Callen, J.L., Feng, Ch, Yiwei, D., & Baohua, X. (2016). Accounting conservatism and performance covenants, a signaling approach. *Contemporary Accounting Research*, 33(3), 961-88.
- Cular, M., Slapnicar, S., & Vuko, T. (2020). The effect of internal auditors' engagement in risk management consulting on external auditors' reliance decision. *European Accounting Review*, 29(5), 999-1020 <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3524816>.
- Dechow, P.M., & Dichev, I.D. (2002). The quality of accruals and earnings: The role of accrual estimation errors. *The Accounting Review*, 77(supplement), 35-59 <https://www.jstor.org/stable/3203324>.
- Devine, C.T. (1963). The rule of conservatism reexamined. *Journal of Accounting Research*, 1, 127-38.
- Ebrahimi, S.K., Bahraminasab, A., & Sajjadinasab, S. (2019). Effects of political connections on accounting conservatism, investment efficiency and cost of financing. *Journal of Accounting Knowledge*, 10(4), 89-119 https://jak.uk.ac.ir/article_2457_33766abd4d50527f554362025b45d47c.pdf [In Persian].
- Francis, B., Iftekhar, H., & Qiang, W. (2013). The benefits of conservative accounting to shareholders: Evidence from the financial crisis. *Accounting Horizons*, 27(2), 319-46.
- Foroghi, D., & Abbasi, J. (2011). Investigating factors affecting accounting conservatism. *Financial Accounting Knowledge*, 1(1), 114-133 https://jfak.journals.ikiu.ac.ir/article_52_ea7faab27dd6bb009c5980ee66d410fb.pdf [In Persian].
- García Lara, J.M., Beatriz García O., & Fernando, P. (2016). Accounting conservatism and firm investment efficiency. *Journal of Accounting and Economics*, 61(1), 221-238.
- Hashemi, S.A., Amiri, H., & Hassanzadeh, A. (2018). The effect of conditional accounting conservatism on the debt maturity and growth through external financing considering corporate governance mechanisms. *Financial Accounting Research*, 9(4), 39-60 https://far.ui.ac.ir/article_22584_12832323744b5d7ee0f5b0f4b93ad64d.pdf [In Persian].
- Hassan, N. (2021). Accounting conservatism: Does business strategy and investment level matter? *Growning Science Accounting*, 7(2021), 709-718.
- Hejranijamil, M., Hejranijamil, A., & Shekarkhah, J. (2021). Accounting conservatism and uncertainty in business environments; using financial data of listed companies in the Tehran stock exchange. *Asian Journal of Accounting Research*, 5(2), 179-194
- Hossein Afshari, M., Dastgir, M., & Khajavi, Sh. (2021). The effect of firm sales decline on conservatism based on the asymmetric timeliness of accruals. *Journal of Accounting Knowledge*, 12(4), 1-21 https://jak.uk.ac.ir/article_2940_29e14f96fb136cb160310c7835d84450.pdf [In Persian].
- Jones, J.J. (1991). Earnings management during import relief investigations. *Journal of Accounting Research*, 29(2), 193-228.
- Jung, J.H., Lim, S.S., Pae, J., & Yoo, Ch.Y. (2017). Do analysts who understand accounting conservatism exhibit better forecasting performance? *Journal of Business Finance & Accounting*, 44(7), 953-985.
- Kim, J.B., Nekrasov, A., Shroff, P., & Simon, A. (2019). Valuation implications of unconditional accounting conservatism: Evidence from analysts target prices. *Contemporary Accounting Research*, 36(3), <https://doi.org/10.1111/1911-3846.12465>.
- Kothari, S.P., Ramanna, K., & Skinner, D. (2010). Implications for GAAP from an analysis of positive research in accounting. *Journal of Accounting and Economics*, 50(2-3), 246-286.
- Lin, F., Wu, Ch.M., Fang, T.Y., & Wun, J.C. (2014). The relations among accounting conservatism, institutional investors and earnings manipulation. *Economic Modelling*, (37), 164-174.

- Ma, L., Zhang, M., Gao, J., & Ye, T. (2020). The effect of religion on accounting conservatism. *European Accounting Review*, 29(2), 383-407 <https://doi.org/10.1080/09638180.2019.1600421>.
- Mora, A., & Walker, M. (2015). The implications of research on accounting conservatism for accounting standard setting. *Accounting and Business Research*, 45(5), 620-650.
- Nekhili, M., Nagati, H., Chtioui, T., & Rebolledo, C. (2017). Corporate social responsibility disclosure and market value: Family versus nonfamily firms. *Journal of Business Research*, 77, 41-52.
- Nikbakht, M., & Rahmaninia, J. (2010). The investigation of relationship between institutional ownership and firms performance. *Journal of securities exchange*. 3(9), 43-66 https://journal.seo.ir/article_10883_7fc0d69d9711cd0ffb03910f4276956a.pdf [In Persian].
- Qi, Z. (2011). *Systematic risk and accounting conservatism*. University of Southern California.
- Qian, C., Wang, H., Geng, X., & Yu, Y. (2017). Rent appropriation of knowledge-based assets and firm performance when institutions are weak: A study of Chinese publicly listed firms. *Strategic Management Journal*, 38(4), 892-911.
- Qiang, X. (2007). The effects of contracting, litigation, regulation, and tax costs on conditional and unconditional conservatism: Cross-sectional Evidence at the firm level. *The Accounting Review*, 82(3), 759-796.
- Solichah, N., & Fachrurrozie, F. (2019). Effect of managerial ownership, leverage, firm size and profitability on accounting conservatism. *Accounting Analysis Journal*, 8(3), 151-157
- Tavangar, A., & Keivanfar, M. (2019). The effect of accounting conservatism on the short-term attitude of executives: empirical evidence of companies admitted to Tehran stock exchange. *Journal of Management Accounting*, 12(40), 15-27 https://journals.srbiau.ac.ir/article_13876_eba7105e364a30d2e6b50136da9851ea.pdf [In Persian].
- Teymouri, M.R., & Sadeghi, M. (2020). Investigating the effect of firm characteristics on accounting conservatism and the effect of accounting conservatism on financial governance. *Archives of Pharmacy Practice*, 1(5), 124-145.
- Thoman, L. (1996). Legal damages and auditor efforts. *Contemporary Accounting Research*, 13, 275-306.
- Thomas, G.N., & Aryusmar, L.I. (2020). The effect of effective tax rates, leverage, litigation costs, company size, institutional ownership, public ownership and the effectiveness of audit committees in accounting conservatism at public companies LQ45. *Journal of Talent Development and Excellence*, 85-91.
- Watts, R., & Zimmerman. (1978). Toward a positive theory of the determination of accounting standards. *The Accounting Review*, 53(1), 112-134 <https://www.jstor.org/stable/245729>.
- Wang, V.X. (2021). Accounting conservatism and risk disclosures, *Ph.D Dissertation*, University of Waterloo, Waterloo, Ontario, Canada.
- Wang, Q., Li, X., & Liu, Q. (2021). Empirical research of accounting conservatism, corporate governance and stock price collapse risk based on panel data model. *Connection Science*, 33(4), 995-1010.
- Watts, R.L. (2003). Conservatism in accounting part I: Explanations and implications. *Accounting Horizons*, 17(3), 207-221.
- Yuliarti, D., & Yanto, H. (2017). The effect of leverage, firm size, managerial ownership, size of board commissioners and profitability to accounting conservatism. *Accounting Analysis Journal*, 6(2), 173-184.
- Zhang, J. (2008). The contracting benefits of accounting conservatism to lenders and borrowers. *Journal of Accounting and Economics*, 45(1), 27-54 <https://doi.org/10.1016/j.jacceco.2007.06.002>.
- Zhong, Y., & Li, W. (2017). Accounting conservatism: a literature review. *Australian Accounting Review*. 27(2). 195-213.
- Zubaidah, Z., & Nasrizal, N. (2019). The effect of audit tenure, investment opportunity set and accounting conservatism towards earning quality with managerial ownership as moderating variable. *International Journal of Economic, Business and Applications*, 4(2), 1-17.